

تأملاتی در
جسمانی بودن حدوث نفس
در حکمت صدرایی

تألیف:
دکتر مهدی افتخار

انتشارات آیت اشراق

افتخار، مهدی، ۱۳۴۵ -
تأملاتی در جسمانی بودن حدوث نفس در حکمت صدرایی /
تألیف مهدی افتخار - قم: آیت اشراق، ۱۳۸۸.
۳۲۶ ص..

ISBN: 978-600-5321-43-2

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.
کتابنامه: ص. [۳۰۰] - ۳۲۶؛ همچنین به صورت زیر نویس.
نمایه.
۱. صدرالدین شیرازی، محمد بن ابراهیم، ۹۷۹ - ۱۰۵۰ ق.
- نظریه در باره حدوث جسمانی نفس. ۲. نفس (فلسفه).
۳. فلسفه اسلامی، الف. عنوان.
۷ الف ۷ / ۷۲۳ BBR
۱۸۹/۱
۱۳۸۸

آیت اشراق

قم، خیابان ارم، پاساژ قدس، شماره ۸۶

تلفن: ۷۷۴۴۶۵۰ - ۰۲۵۱

فقط پیام کوتاه: ۹۳۷۳۹۷۱۹۵۴

www.eshraqco.com

تأملاتی در
جسمانی بودن حدوث نفس
در حکمت صدرایی
تألیف
دکتر مهدی افتخار

* چاپ: امیران * لیتوگرافی: جوادالانمه (ع) * شمارگان: دو هزار جلد * نوبت چاپ: اول، ۱۳۸۸

طراحی جلد: موسوی ۷۷۷۳۹۳ شمایک: ۴ - ۳۳ - ۵۳۲۱ - ۶۰۰ - ۹۷۸

قیمت: ۴۸۰۰ تومان

فهرست

فصل اول: مقدمات	۹
(۱-۱) طرح مسئله اصلی	۹
(۲-۱) مهمترین سؤالاتی که در رابطه با نفس مطرح است	۱۱
(۳-۱) روش تحقیق	۱۳
(۴-۱) معانی دو کلمه «نفس» و «روح» و تفاوت آن دو	۲۱
(۵-۱) تعلق و انواع آن در فلسفه اسلامی	۲۵
فصل دوم: تاریخچه بحث حدوث نفس	۲۹
تاریخچه اجمالی بحث حدوث نفس	۲۹
تفصیل نظر متقدمان در مورد نفس و حدوث آن	۳۴
(۱-۲) نظر متکلمین	۳۴
(۲-۲) نظر افلاطون	۳۷
ادله افلاطون در اثبات قدم نفس:	۳۹
(۳-۲) نظر ارسطو و ابن سینا	۴۱
(۴-۲) نظر شیخ اشراق	۵۳
فصل سوم: نظر ملاصدرا	۵۷

- ۱-۳) نحوه‌ی وجود نفس و اثبات آن ۵۷
- ۲-۳) تبیین حرکت بدن به سوی نفس با حرکت جوهری و نشأت سه گانه نفس: ۶۶
- ۳-۳) ارتباط نفس و بدن از نظر ملاصدرا ۷۰
- ۴-۳) تعلق نفس به بدن در فلسفه‌ی ملا صدرا ۷۶
- ۵-۳) نقش بدن برای نفس ۸۰
- ۶-۳) نقد نظریه قدم نفس و نظریه روحانی بودن نفس در حدوث و بقا ۸۲
- نقد و توجیه نظر افلاطون و تفسیر منقولات شرعی راجع به قدم نفس ۸۴
- نقد نظر ارسطوئیان ۸۷
- ۷-۳) اصول اساسی علم النفس حکمت متعالیه ۸۹
- فصل چهارم: دلایل صدر المتألهین بر جسمانی بودن حدوث نفس و روحانی بودن بقای آن ۹۳
- ۱-۴) دلیل اول: مشاهده مراحل رشد ذهنی و عقلی کودک ۹۳
- ۲-۴) دلیل دوم: در عالم مجردات تکثر افراد یک نوع ممکن نیست ۹۷
- ۳-۴) دلیل سوم: نفوس بشری با فرض وجود قبل از ابدان نمی‌توانند با تکثر بدن‌ها متکثر شوند ۱۰۱
- ۴-۴) دلیل چهارم: محال بودن تحقق نوعی واحد از ماده جسمانی و صورت عقلانی ۱۰۲
- ۵-۴) دلیل پنجم: لزوم تعطیل قوای نفس در صورت وجود آن قبل از بدن .. ۱۰۴
- ۶-۴) دلیل ششم: منافات روحانی بودن نفس از ابتدا با انفعال از بدن ۱۰۷
- ۷-۴) دلیل هفتم: لزوم عرضی بودن تفاوت نفوس در صورت تجرد آنها از ابتدا ۱۰۸
- ۸-۴) دلیل هشتم: غیر قابل قبول بودن وجود قوه و هیولا در موجود مجرد ۱۰۹

۹-۴	دلیل نهم: بیهوده بودن تعلق نفس به بدن در صورت مجرد بودن آن از ابتدا
۱۱۰	
۱۱۱	فصل پنجم: بررسی و نقد دلائل صدرالمতالیهین درباره حدوث جسمانی نفس
۱۱۱	۱-۵ بررسی دلیل اول:
۱۱۴	۲-۵ بررسی دلیل دوم:
۱۲۰	۳-۵ بررسی دلیل سوم:
۱۲۴	۴-۵ بررسی دلیل چهارم:
۱۴۱	۵-۵ بررسی دلیل پنجم:
۱۴۲	۶-۵ بررسی دلیل ششم:
۱۴۵	۷-۵ بررسی دلیل هفتم:
۱۴۷	۸-۵ بررسی دلیل هشتم:
۱۵۲	۹-۵ بررسی دلیل نهم:
۱۵۷	بررسی بیشتر چگونگی علیت بدن برای نفس با حرکت جوهری بدن
۱۷۷	آیا امتداددار فرض کردن وجود نفس مشکلات حدوث نفس را حل می‌کند؟
۱۸۳	مشکلات دیگری که با پذیرش جسمانیة الحدوث بودن نفس مطرح می‌گردد
۱۸۷	فصل ششم: اهم آیات و روایات مورد استناد صدرالمতالیهین و بررسی آنها:
۱۸۹	بررسی آیات و روایات مورد استناد صدرالمতالیهین:
۱۹۵	فصل هفتم: ادله اثبات وجود ارواح بشری قبل از ابدان مادی
۱۹۵	دلیل اول: نزول تدریجی وجود
۲۰۶	توضیح تمایز ارواح قبل از ابدان
۲۲۱	دلیل دوم: هرچه ابدی است ازلی هم خواهد بود

دلیل سوم: استلزام نابودی نفوس ناقصه	۲۳۰
دلیل چهارم: حضور ارواح قبل از ابدان در علم الهی	۲۴۵
فصل هشتم: تعدادی از آیات و روایاتی که در جسمانی نبودن حدوث نفس می‌توان به آنها استناد کرد	۲۴۹
۸-۱) آیات	۲۴۹
۸-۲) روایات	۲۵۸
فصل نهم: بررسی نظر اهل عرفان درباره حدوث نفس	۲۶۹
۹-۱) نظر محی الدین عربی و اتباع او	۲۶۹
۹-۲) نظر مولوی در باره نفس و حدوث آن	۲۸۰
فصل دهم: نکاتی در باره تجدد امثال و جایگاه حدوث نفس در آن	۲۸۷
سخن پایانی	۲۹۹
نمایه‌ها	۳۰۵